

virkningshistorie, besættelsen af besættelsen, der er mest interessant for historikere i dag. Lad i det mindste dele af de fem millioner, der netop nu er ved at komme til uddeling, blive brugt til sligt.

Per H. Hansen

ANDERS BJØRNVAD: *Krigens Monumenter 1940-1945*, Odense Universitetsforlag 1999, 526 s., ill., Kr. 350.

Det er et imponerende materiale, forfatteren har indsamlet til denne publikation. Heri præsenteres alle de danske monumenter og gravminder, der er opstillet rundt om i hele landet til minde om mennesker og begivenheder under Besættelsen. Rygraden i bogen er den detaljerede registrant, hvor monumentbeskrivelserne begynder med København og Frederiksbergs kommuner forrest, hvorefter landets 14 amter følger med kommunerne i alfabetisk rækkefølge. Registranten gengiver alle navne og inskriptioner, foruden at selve monumentet karakteriseres nærmere og kunstneren, arkitekten eller stenhuggeren anføres. Der er en omfattende litteraturliste og et grundigt notearbejde til selve hovedtekstens 160 sider, hvori der dels systematiseres – fredede grave, grave for danske i britisk tjeneste, danske soldater, søens folk, politiet, modstandsbevægelsen, allierede flyvere, m.m.fl. – og dels gives en yderst detaljeret og nøgtern redegørelse for udvalgte monumenteksemplers historie, hvem bestilte og bestemte, hvem udførte, hvem betalte og hvem afslørede. Bogen er endvidere forsynet med en mængde fine fotooptagelser, for flertallets vedkommende ved forfatteren. Altså en yderst informativ bog om et mindeværdigt kapitel af Danmarks historie.

I forlagets præsentation af værket karakteriseres det som »både en oplagt håndbog til vandreture på egen hånd, og et opslagsværk, der kan konsulteres, når vejen er gået forbi« et monument. Men som opslagsværk er bogen yderst mangelfuld. Man savner stærkt både præcise krydshenvisninger og sted- og navneregistre. Hvis man eksempelvis ikke ved, hvor en modstandsmand er begravet, så er man ilde stedt. Kunstnernavne er intetsteds nævnt i billedteksterne, og der er ikke i selve teksten henvist til illustrationerne. Disse er for fleres vedkommende anbragt rundt om i registranten, og så skal man først finde kommunen i det respektive amt, hvis man ved, hvor det er, og så er der måske alligevel ingen illustration. Hvis et monument i registranten er nærmere beskrevet i hovedteksten, anføres eksempelvis blot »se omtalen i kapitel x«. Men hvor? Illustrationerne er heller ikke altid anbragt hensigtsmæssigt. Eksempelvis er en mindetavle med et relief af Gottfred Eickhoff på Esbjerg Gymnasium vist s. 121 og først omtalt s. 124. Inden da har vi fået præsenteret en lang række andre monumenter. Der var mange kunstnere beskæftiget med disse mindesmærker, og det havde været nyttigt, hvis man her havde haft henvisninger til alle de steder i registranten, hvor eksempelvis Jørgen Gudmundsen-Holmgreen optræder. Hertil må man altså lave sit eget private register, og det er vel egentlig ikke meningen?

Dorthe Falcon Møller